

Náhrobky z Tachova ve svém dočasném úložišti v Mariánských Lázních.

Židovské hřbitovy Slavkovského lesa – Mariánské Lázně

Václav Fred Chvátal, TAMUS – Tachovský archivnický a muzejnický spolek

Na jaře 2018 došlo k navrácení šesti desítek tachovských náhrobků ze židovského hřbitova v Mariánských Lázních do jejich původní lokality na židovském hřbitově v Tachově.

Velmi náročný a choulostivý zásah zorganizoval spolek TAMUS ve spolupráci s Židovskou obcí Plzeň a Federací židovských obcí. Práce odborně provedla tachovská stavební firma B. Novohradského. Byla tím skutečně na dlouho očekávaná a plánovaná poslední fáze restaurátorského zásahu tachovského židovského hřbitova.

Mariánské Lázně jsou mladým městem, a tak dějiny místního židovského osídlení sahají prakticky do začátku židovské emancipace, tedy do období po polovině 19. století. Ve 2. polovině 19. století tu byla

vystavěna i synagoga, která vzhledově připomínala plzeňskou dvouvěžovou Velkou synagogu. Existovala až do roku 1938, kdy byla vypálena nacisty. V Mariánských Lázních existovalo pravděpodobně i několik soukromých židovských modliteben, zřízených lázeňskými domy pro své hosty (např. v lázeňském domě Ostende).

Z 19. století pochází i židovský hřbitov, a to i přesto, že nejstarší náhrobek na něm je z roku 1713. Jde o jeden ze dvou honosných barokních vápencových náhrobků, přenesených sem ze zničeného hřbitova v Kynžvartě (v lokalitě dosud zbyly necelé dvě desítky náhrobků nebo fragmentů). Z doby založení hřbitova pochází i domek správce se zahradou vlevo od vstupní brány. Hřbitov patří plzeňské

židovské obci a dosud jsou zde pohřby možné (zatím posledním pohřbeným byl František Suňog, zesnulý roku 2007).

I přes svůj mladý věk prošel již mariánskolázeňský hřbitov pohnutými osudy. Byl svědkem jak rozmachu židovské emancipace, jež následovala po zrovnoprávnění všech náboženství v Rakousku-Uhersku v poslední čtvrtině 19. století, ale také tragického období nástupu národního socialismu v Německu.

V roce 1933 zde byl pohřben profesor Theodor Lessing (nar. 1872), přednášející Vysoké technické školy v Hannoveru. Lessing uprchl do Československa před pronásledováním po uchopení moci nacisty v Německu. Ukryl se v Mariánských Lázních v domě Protěž, který patřil manželům Ehrmannovým. I tady ho však dostihli pachatelé úkladné vraždy. Profesor Lessing bývá označován za první oběť holocaustu. Na židovském hřbitově má kromě vlastního náhrobku ještě pamětní kámen.

Další stopou holocaustu jsou plechové „dočasné“ náhrobní tabulky, které zde dokonce co do počtu převažují. Jedná se o epitafy klientů poválečného židovského domova důchodců – „Domu odpočinku“, zřízeného

v domě Krym. Z velké části jsou to jediná zástupci svých rodin, kteří přežili holocaust. Židovský „Dům odpočinku“, jenž měl i svou vlastní modlitebnu, byl zrušen až v roce 1972.

Také další temné období - doba komunismu zanechalo na zdejších hřbitově svou stopu, a to v podobě již zmíněného uložení tachovských náhrobků. Koncem 80. let 20. století se uvažovalo o likvidaci těžce poškozeného a „znesvěceného“ židovského hřbitova v Tachově. Údajně „nejcennější“ náhrobky byly tehdy přeneseny z Tachova právě do Mariánských Lázní. Zde byly neodborně založeny do země v místech, kde se dosud předpokládá absence hrobů. K likvidaci zbytku tachovského hřbitova už naštěstí nikdy nedošlo. Plány komunistů zhatilo zhroutil jejich vlády v roce 1989. A co více – tachovský hřbitov byl dokonce nedávno zrekonstruován a navracení starých náhrobků z Mariánských Lázní bylo více než symbolickým a důstojným završením této obnovy. ■

Barokní náhrobky z počátku 18. století přenesené z Kynžvartu.

- ▲ Plechové tabulky na hrobech zesnulých z „Domu odpočinku“.
- ▲ Instalace starých tachovských náhrobků v jejích původní lokalitě.
- ▲ Náhrobek profesora Theodora Lessinga. Všechny fotografie Václav Fred Chvátal.

KRÁTKÉ ZPRÁVY

■ Před Vánoci 2018 vyšla publikace **Květena Soosu** a okolí. Kniha obsahuje přehled o současném a historickém výskytu 746 druhů rostlin. Kapitoly věnované květeně jsou doplněny historickou esejí o významu jména Soos, geologickou historií, vývojem vegetace v době poledové a zhodnocením současného stavu vegetace z pohledů botaniků a zoologů.

■ U Svatošských skal bude postavena nová **visutá lávka**. Lávka by měla stát 0,5 km proti proudu od stávajícího houpacího mostu, v místě původního mostu zničeného za druhé světové války (z mostu se dodnes zachoval středový pilíř). Důvodem stavby je omezená kapacita současného houpacího mostu neodpovídající požadavkům vysoké návštěvnosti cyklostezky vedoucí údolím Ohře. Na základě připomínek Správy CHKO Slavkovský les byl původní projekt pozměněn tak, aby došlo k co nejmenšímu zásahu do krajinného rázu a přírodních stanovišť.

Výsledná konstrukce lávky bude poměrně subtilní, ocelová, s dřevěnou mostovkou a zábradlím. Lávka bude zavěšená mezi pylony s pouze jedním polem tvořícím vrcholový oblouk. Délka přemostění činí 61,5 m. Průjezd motorovým vozům bude striktně zakázán (a zajištěn technickými prostředky) s výjimkou integrovaného záchranného systému, kdy bude možný průjezd sanitního vozu do 3,5 tuny. Stávající houpací most zůstane zachován.

■ Koho zajímá příroda, krajina či historie našeho kraje, mohl i v roce 2018 zavítat na některou z široké nabídky akcí pořádaných v rámci cyklu „**Pojďte s námi do přírody!**“. Na výběr bylo z více než 60 exkurzí, desítek přednášek a výstav či několika celodenních akcí, a to od Aše po Kadaň a od Krušných hor po Domažlicko. Objevování krás a zajímavostí západočeského regionu bylo možné podniknout pěšky, ale i na kole či na raftu. Kalendář akcí na rok 2019 bude aktualizován na webových stránkách ČSOP Kladská (csop-kladsko.cz) a Správy CHKO Slavkovský les (slavkovskyles.ochrana-prirody.cz) na začátku jara.